

La violència de la Força Pública vulnera els drets fonamentals en les protestes del Paro Nacional

Informe final de la Delegació catalana a Colòmbia,
formada per diputades, institucions i organitzacions socials

Octubre 2021

Redacció, edició i traducció:

Ana Basanta

Fotografies:

Integrants de la Delegació catalana a Colòmbia

Diseny i maquetació:

Joan Luzzatti

Data de publicació:

octubre de 2021

Delegació impulsada per:

Amb la col·laboració de:

Amb la participació dels grups parlamentaris de:

En Comú Podem

Amb el suport de:

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	4
CONTEXT	7
ANÀLISI DE RISCOS	9
Una democràcia feble	9
· Delegacions internacionals	11
La Primera Línia: Què és i què ha suposat per a la mobilització	12
Militarització de les ciutats	14
Violència policial	15
· Etnocidi	15
· Violència policial en xifres	16
Violència sexual	17
Desaparicions forçades	17
· Centres de Trasllet per Protecció	19
Paramilitarisme urbà	20
CONCLUSIONS	22
RECOMANACIONS	24
COMPROMISOS	29
REUNIONS	30
BIBLIOGRAFIA	33

INTRODUCCIÓ

La Delegació catalana a Colòmbia, formada per parlamentàries, institucions i entitats socials, va viatjar a les ciutats de Bogotà i Cali i a Santander de Quilichao en el Departament del Cauca del 26 de juny al 3 de juliol de 2021 a petició de la diàspora colombiana i de moviments i organitzacions socials a Colòmbia arran del **Paro Nacional** iniciat el 28 d'abril del mateix any, en el qual hi ha hagut manifestacions generalitzades, sobretot en entorns urbans, per part de diferents sectors de la societat civil, especialment joves.

La Delegació d'observació internacional tenia la voluntat de comprovar in situ els fets i les denúncies realitzades des d'organitzacions i moviments socials per contribuir a generar un relat ajustat a la veritat, prioritzant **les desaparicions forçades, el paramilitarisme urbà i la violència sexual**. Així, ha articulat vincles tant amb col·lectius autoorganitzats com amb entitats socials, de joves, feministes, LGTBIQ+, comunitats camperoles, afrodescendents i indígenes, per la qual cosa ha mantingut trobades amb representants de més de 40 organitzacions socials, totes elles implicades en el suport al Paro Nacional, així com d'organismes oficials i comu-

nitat internacional, que han traslladat els esforços de diàleg per atendre les demandes de les persones joves i aconseguir acords.

La **Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia** -plataforma conformada per 31 organitzacions catalanes que tenen projectes amb Colòmbia, i que enguany celebra 20 anys de la seva creació- ha acompanyat i donat cobertura en les diferents trobades amb moviments socials i institucions. Des de fa més de dues dècades, han estat molt diverses les mostres de solidaritat des de Catalunya cap a Colòmbia per part d'entitats, institucions i de la pròpia diàspora colombiana.

Colòmbia és un país prioritari per a la cooperació de la Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament de Barcelona. El Consistori barceloní vehicula la seva cooperació a través d'ONG colombianes amb les seves contraparts amb seu a Barcelona, donant suport a projectes en els quals destaquen la protecció a víctimes i a defensors i defensores de Drets Humans i ambientals, foment de pau i justícia de gènere. Però també la cooperació directa tècnica amb ciutats com Bogotà, Medellín i Cali, en àmbits com bi-

blioteques municipals, memòria històrica, espai públic, resiliència urbana, etc., sota el prisma de la cooperació municipalista urbana i del suport al procés de pau. Des del 2020, ha impulsat la creació de microxarxes d'intel·ligència urbana, espais de cooperació tècnica municipalista i aprenentatge entre iguals. Finalment, fa costat a la Taula i a la solidaritat catalana a Colòmbia, a més del reconeixement de la diàspora colombiana a Europa com a actor del procés de pau. Entre 2015 i 2017 va aportar a Colòmbia més de 5 milions d'euros.

En el cas de la Generalitat, des d'una perspectiva històrica i de forma sostinguda, és el país que més ajuda oficial al desenvolupament ha rebut i, des de l'any 2017, ha aportat més de 7 milions d'euros en diferents projectes i intervencions. A través de l'Enfocament de Gènere i Basat en Drets Humans, el Govern català, de la mà de múltiples actors, entre ells la Taula catalana, ha acompanyat la institucionalitat i la societat civil colombianes en la construcció de la pau des d'una perspectiva territorial i fent èmfasi en dones, camperols, indígenes, afrodescendents, joves i diàspores. Des de Catalunya, hi ha hagut un paper rellevant en les solucions negociades

al conflicte armat i, des de la signatura el 2016 dels Acords de Pau, s'ha acompanyat la seva implementació, situant en el centre les víctimes i donant suport al **Sistema Integral de Veritat, Justícia, Reparació i Garanties de No Repetició**. Per contribuir al fet que el camí cap a la pau positiva pugui transitar-se amb garanties, el Govern de Catalunya ha prioritzat també la protecció de defensors i defensores de Drets Humans, tant enfortint les organitzacions en terreny i les seves xarxes de suport internacional, com a través del programa d'acollida temporal a persones en risc. Finalment, apoderar les dones i reforçar el seu paper actiu en la construcció de la pau i la lluita contra les violències de gènere, dins i fora del conflicte, han estat una aproximació capital de la cooperació catalana en aquest país.

Conscient de la **responsabilitat internacional en el conflicte colombià**, la Delegació considera necessari incidir en quins passos poden donar-se des de Catalunya, l'Estat espanyol i la Unió Europea per revertir la situació, així com la responsabilitat d'aquestes administracions, per acció o omissió quan n'hi hagués, en la perpetuació del conflicte violent a Colòmbia.

L'informe pretén dirigir-se especialment a les institucions catalanes, espanyoles i europees perquè revisin les seves relacions amb el Govern

Delegació catalana al costat de la plaça Bolívar de Bogotà

colombià, cadascuna dins de les seves competències, i perquè estableixin mecanismes urgents de defensa a les persones protagonistes de les marxes que s'han vist amenaçades per realitzar el seu dret a manifestació.

Les persones integrants de la Delegació són:

- > **Aurora Madaula**, secretària segona de la Mesa del Parlament de Catalunya i diputada de Junts per Catalunya.
- > **Jessica González**, diputada en el Parlament de Catalunya per En Comú Podem.
- > **Basha Changue**, diputada en el Parlament de Catalunya per la Candidatura d'Unitat Popular.
- > **Maria Dantas**, diputada en el Congrés dels Diputats per Esquerra Republicana de Catalunya.
- > **Marta Grau**, coordinadora de Comunicació de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.
- > **David Llistar**, director de Justícia Global i Cooperació de l'Ajuntament de Barcelona.

> **Jordi Campabadal**, membre del sindicat Intersindical-CSC, entitat que forma part de la Taula Catalana per Colòmbia.

> **Àngel Crespo**, membre de l'Associació Catalana per la Pau, entitat que forma part de la Taula Catalana per Colòmbia.

> **Juan Manuel Àvila**, del Col·lectiu Maloka.

> **Betty Puerto**, responsable de la coordinació i la logística de la delegació a Colòmbia, equip tècnic de la Taula Catalana per Colòmbia.

> **Ana Basanta**, Comunicació, equip tècnic de la Taula Catalana per Colòmbia.

Durant la seva estada a Colòmbia, la Delegació ha tingut acompanyament d'International Action for Peace (IAP) i de Peace Brigades International (PBI).

CONTEXT

El conflicte armat intern de Colòmbia es remunta als anys 20 del segle XX en una etapa coneguda com La Violència, que va enfrontar els partits Liberal i Conservador, va empitjorar amb l'assassinat del líder liberal Jorge Eliécer Gaitán el 1948 i va durar fins a finals dels 50. El conflicte s'ha perpetuat en diverses etapes de recrudescència sagnant, sent especialment greu la compresa entre 1988 i 2012. Avui dia, continuen **l'històric problema de la possessió de la terra, la violència estructural, els alts nivells de pobresa i desigualtat, la negació de drets democràtics bàsics** i la voluntat del Govern d'acabar amb els Acords de Pau signats el 2016. Són nombrosos els tractats i protocols internacionals de Drets Humans que Colòmbia ha signat, però que el Govern no ha complert.

El Paro Nacional iniciat el 28 d'abril de 2021 té com a **protagonistes les persones joves** i compta amb diversos antecedents, entre els quals calen destacar les **mobilitzacions massives dels últims anys en contra dels resultats plebiscitaris que rebutjaven l'Acord de Pau** signat el 2016, i les protestes iniciades el 21 de novembre del 2019, que van haver d'aturar-se a

causa de la pandèmia de la Covid-19 i el consegüent confinament de sis mesos.

La gran i diversa mobilització social va aconseguir que es retirés **l'intent de reforma tributària** que el Govern d'Iván Duque volia imposar, que incloïa un increment de l'IVA en els aliments bàsics i que va suposar un anunci inoportú que va arribar en plena pandèmia i en un país amb alts índexs d'economia submergida. El segon gran èxit de les protestes ciutadanes va ser **aconseguir que no s'aprovés el projecte de reforma de la prestació de serveis de salut** dins del Sistema General de la Seguretat Social, que fixava nous mecanismes de pagament, obria la porta a l'entrada d'empreses transnacionals i tendia a una privatització més gran d'un dels sistemes de salut més privatitzats d'Amèrica Llatina i del món.

Malgrat la retirada de les reformes tributària i de salut del debat parlamentari el 2 i 19 de maig, respectivament, les marxades van continuar a causa del descontentament ciutadà acumulat durant anys que, amb la Covid-19, es va fer més palès a causa de **l'augment de la pobresa i les desigualtats socials**.

Així, el [Departament Administratiu Nacional d'Estadística \(DANE\)](#) de Colòmbia indica que el **2020 es van registrar 21,02 milions de persones que subsistien en condicions de pobresa** amb menys de 360.000 pesos colombians al mes (uns 80 euros), i 7,47 milions que ho feien en condicions de pobresa extrema. Es tracta d'un creixement considerable respecte a l'any anterior, quan es van comptabilitzar 17,4 milions i 4,68 milions, respectivament. A Colòmbia, hi ha més de 50 milions d'habitants, per la qual cosa a dades de 2020 el 42,5 per cent viu sota el llindar de la pobresa.

El Paro ha estat i és un esclat social essencialment juvenil en el qual coexisteixen demandes molt diverses que van des de qüestions relacionades amb **educació, sanitat, medi ambient, reforma agrària i defensa de la terra**, fins a la renda bàsica garantida per a les persones més vulnerables. Es tracta de peticions que compten amb el suport de partits i moviments de l'oposició, encara que no se segueix una correlació directa de la mobilització social amb cap força política actualment en el Congrés. La implementació de l'Acord de Pau és també una d'aquestes demandes, tenint en compte que si

bé el procés contempla un pla per contrarestar l'estigmatització de les persones defensores de Drets Humans, més de 400 han estat assassinades entre 2016 i 2020, segons dades de [Nacions Unides](#). Entre els principals incompliments de l'Acord, destaquen el compromís de posar en marxa una reforma rural integral implementant les Zones de Reserva Camperola (ZRC), ja que hi ha hagut nombroses agressions i assassinats als reclamants de terres i als signants dels acords de pau en procés de reincorporació. A aquest context se suma la reivindicació agrària de prohibir les fumigacions mitjançant glifosat, un mètode que el Govern vol reactivar amb el pretext d'acabar amb els cultius de coca, tot i l'impacte perjudicial en la salut i el medi ambient.

Per tot això, la Delegació considera essencial la **suspensió de la venda d'armes espanyoles**. En aquest sentit, segons [Amnistia Internacional](#), en els últims cinc anys el Govern espanyol ha autoritzat l'exportació d'armes a Colòmbia per valor de més de 70 milions d'euros. A més, dades facilitades pel centre d'estudis per la pau Delàs indiquen que entre 2004 i 2020 s'han autoritzat exportacions de la indústria armamentística d'Espanya a Colòmbia per import de 343,49 milions d'euros.

Cal destacar que, segons xifres oficial del [Ministeri de l'Interior espanyol](#), **el 2020 el Govern va denegar la petició d'asil a 37.907 persones procedents de Colòmbia**, i va concedir protec-

ció a 624. En total, es van presentar 88.762 sol·licituds d'asil de persones de diferents nacionalitats, de les quals tan sols es va acceptar un 5%. Si bé en la majoria dels casos les sol·licituds han de presentar-se fora del país de nacionalitat del sol·licitant, l'article 38 de la Llei d'Asil assenyala que les ambaixades poden promoure el trasllat a l'Estat espanyol quan existeixi un perill per a la integritat física de la persona sol·licitant.

A escala europea, cal remarcar que un dels pilars de cooperació econòmica entre la Unió Europea i Colòmbia és l'[Acord Comercial](#) entre totes dues parts. La UE és el segon soci comercial de Colòmbia i un dels principals socis a Amèrica Llatina. Aquest acord no només inclou mecanismes de liberalització dels intercanvis comercials, sinó temes com el desenvolupament sostenible, el diàleg polític i els Drets Humans. En aquest sentit, existeix una clàusula democràtica que assenyala que els països que no respectin els Drets Humans podran rebre una sanció, una anul·lació o una suspensió de l'acord. La Delegació creu necessari que la Comissió Europea activi la clàusula democràtica de l'acord comercial entre la UE i Colòmbia i, en aquesta mateixa línia, reclama que els Estats i organismes internacionals han d'impedir el comerç i les inversions d'empreses que vulnerin els Drets Humans.

ANÀLISI DE RISCOS

Una democràcia feble

Les entrevistes realitzades per la Delegació i els informes rebuts per part d'organismes oficials i d'entitats socials amb les quals es va reunir a Colòmbia, així com les conclusions d'altres missions internacionals en terreny, permeten afirmar que Colòmbia pateix febleses democràtiques en no garantir el dret a la vida, la integritat, la seguretat, la llibertat personal, la llibertat d'expressió, reunió i manifestació pública, la lliure associació, la llibertat de premsa, el dret a l'habitatge digne, la terra i el territori, i el dret a la consulta prèvia, lliure i informada.

No es garanteix el dret a manifestació i pensament crític o el dret a exercir una oposició política democràtica, que és precisament un dels elements claus per a les garanties de no repetició signades en l'Acord de Pau amb la finalitat de promoure la participació política, el pluralisme i les diferents visions i interessos de la societat.

"Hi ha persecució a congressistes que acompanyen manifestants als quals els han obert processos disciplinaris"

Indepaz

Tampoc es garanteix el dret a informar i a ser informat, un dels pilars de la democràcia, com demostra el fet que els/les periodistes han estat objecte d'amenaques i agressions. Segons la [Fundació per a la Llibertat de Premsa \(Flip\)](#), un total de 299 persones comunicadores van ser agredides enmig de les protestes contra el Govern colombià durant els dos primers mesos del Paro i, en el 58% dels casos (152), l'agressor va ser identificat com un integrant de la Força Pública.

Un dels exemples més coneguts és el d'un periodista de la televisió local de Cali Canal 2 entrevistat per la Delegació, de qui després de diversos episodis de seguiments i amenaces a ell, a la seva família i a companys de professió, al juliol es va fer públic un presumpte pla per atemptar contra la seva vida. El passat 20 de juliol, el periodista va ser afectat amb gasos lacrimògens mentre cobria els disturbis al parc Loma de la Cruz de Cali i va haver de ser atès pels mateixos manifestants, els qui el van traslladar a una casa pròxima per salvar la seva integritat física.

La resposta del Govern d'Iván Duque davant el Paro Nacional obeeix a una lògica de guerra, amb un augment d'agents armats als carrers i situant la ciutadania com si fos un enemic. A més, existeix un alt grau d'**estigmatització i criminalització de les protestes** per part de governants i d'elits polítiques, que sovint es refereixen als qui es manifesten com a "vàndals" o qualifiquen les seves accions d'"actes terroristes" sense esmentar que la gran majoria de les mobilitzacions són pacífiques, ni contextualitzar el marc en el qual es donen, ni explicar les demandes de les manifestacions protagonitzades per **joves que no tenen perspectives de futur**.

“Hi ha necessitat de protecció per a les persones amenaçades”

Missió de Verificació

A això se suma el [decret 003 de 2021](#) que limita la definició de protesta pacífica i permet la intervenció de la Força Pública. En el seu articulat, inclou que “l’ús de la força estarà emmarcat sota els principis de necessitat, legalitat, proporcionalitat i diferenciació”, conceptes que queden en mans de l’arbitrarietat i la parcialitat.

Davant les agressions físiques i verbals, la ciutadania pot acudir a institucions com la Defensoria del Poble, que s’encarrega de vetllar pel compliment dels Drets Humans. No obstant això, existeix una profunda desconfiança de la població cap a aquest ens per considerar que tendeix a restar importància als atropellaments que denuncia la població. **La inacció dels organismes de l’Estat i els dubtes davant el relat de la víctima** constitueixen una de les principals indefensions per a la població colombiana. Entre les principals queixes per part de manifestants del Paro, figuren que si la majoria de violacions

denunciades es produeixen durant la nit, els funcionaris que verifiquen aquests actes haurien d’acudir també en horari nocturn i no només durant el dia.

La majoria de les víctimes afirmen que tenen **por a denunciar a causa de la falta de garanties judicials**, ja que persones que sí que es van atrevir a denunciar han estat objecte de fustigacions, assenyalaments i persecucions, perillant tant la seva vida com la dels seus familiars. Un

altre obstacle amb el qual es troben és la dificultat per identificar els agents quan oculten les seves insígnies i números d’identificació, contribuint així a un **escenari d’impunitat estructural**.

Tot això contrasta amb les recomanacions del Defensor del Poble, que en la [Resolució defensorial número 77 de juny de 2021](#), rebutja “de manera categòrica i contundent l’abús i l’excés de la força per part d’agents de la Força Pública en el marc dels legítims espais de protesta”, de-

“La Defensoria del Poble no està complint amb la verificació de violacions de Drets Humans”

Coordinació Colòmbia
Europa Estats Units
(CCEEU)

Reunió de la Delegació catalana
con la Defensoría del Pueblo

mana investigacions “ràpides i adequades” per a la reparació dels danys i recorda la “prohibició absoluta d’infligir actes de tortura, tractes cruels o inhumans”. Malgrat aquestes recomanacions, les persones i entitats consultades afirmen que el paper de la Defensoria és d’inacció i ineficàcia.

En aquesta mateixa línia se situa l'[estudi de Temblores ONG, Indepaz i PAIS](#) (Programa d'Acció per la Igualtat i la Inclusió Social) presentat el juliol del 2021, en el qual reporta casos de violència durant les protestes per part de membres de la Força Pública i assegura que existeix una “política de repressió violenta” davant les persones que es manifesten que s’ha traduït en homicidis, lesions, detencions arbitràries i desaparicions: “L’ús de la força per dispersar protestes es troba per fora del marc normatiu local i internacional i ha tingut conseqüències letals i tràgiques durant el Paro Nacional”, agrega.

Delegacions internacionals

També els informes d’altres delegacions internacionals realitzats en els dos primers mesos del Paro mostren les mateixes posicions. Així, l’informe preliminar [“Missió d’observació internacional per les garanties de la protesta social i contra la impunitat a Colòmbia”](#) realitzat per SOS Colòmbia el juliol del 2021, coincideix a remarcar que **“l’altíssim nivell de repressió va implicar que les garanties per al dret a la protesta van assumir un paper protagonista en les demandes de la mobilització; la defensa del dret a la vida, el cessament de la repressió policial, parapolicial i militar, garanties de no judicialització, el cessament de les fustigacions, les intimidacions i les estigmatitzacions”**.

L’informe de la [Comissió Interamericana de Drets Humans \(CIDH\) “Visita de treball a Colòmbia”](#), presentat també el juliol del 2021, destaca la preocupació en “la persistència de lògiques del conflicte armat en la interpretació i resposta actual a la mobilització social”, així com en les “greus violacions de Drets Humans, en particular, respecte del dret a la vida, a la integritat personal i a la llibertat dels manifestants”. Com a conseqüència, **la CIDH subratlla els “baixos nivells de confiança ciutadana en les institucions estatals” derivats dels “alts nivells d’impunitat”** després de constatar un ús desproporcionat de la Força Pública, violència

basada en gènere i en components ètnic-racial, irregularitats en els trasllats i denúncies de desaparicions.

De la mateixa manera, l’informe preliminar [“Violació de DH a Colòmbia en el marc del paro nacional de 2021”](#) del mes de juny elaborat per la Missió de solidaritat internacional i de drets humans sosté que “l’Estat colombià va reprimir la protesta indiscriminada i brutalment amb un criteri alligador” i “va augmentar el nombre d’efectius de seguretat en un exercici de militarització del paisatge social”. El text afegeix que **“la pèrdua de legitimitat de les institucions és conseqüència immediata d’haver-se esforçat a garantir impunitat en lloc de proveir Justícia per al Poble”**.

En conclusió, s’observen organismes de control febles que no proporcionen acompanyament a les persones que denuncien violacions de Drets Humans i no hi ha evidències que per part de les institucions es reconeixin de manera contundent les agressions de la Força Pública en el marc del Paro Nacional. Sí que hi ha declaracions, com les del mateix Duque dues setmanes després de l’inici del Paro, segons les quals s’investigaran les denúncies ciutadanes sobre abusos policials.

La Primera Línia: Què és i què ha suposat per a la mobilització

Una de les principals característiques del Paro Nacional és la proliferació de la Primera Línia (PL) o Primeres Línies, ja que existeixen diversos grups. Es tracta d'un moviment creat el 2019 que defensa els manifestants de les protestes antigovernamentals si hi ha accions violentes per part de la Força Pública. Les persones de la PL, la majoria joves, porten escuts, cares tapades, ulleres, cascos i guants per protegir-se i no ser reconegudes, i fan front al cos de la Policia de l'ESMAD (Esquadró Mòbil Antidisturbis). **No tenen un únic lideratge i no reconeixen al Comitè Nacional del Paro**, per la qual cosa els processos i les peticions poden ser diferents. A Bogotà, per exemple, hi ha PL de barris o zones de la ciutat, com la Primera Línia de Suba, Ciudad Bolívar, Calle 80 o Portal de las Américas. Darrere les Primeres Línies, acostuma a haver-hi una línia de defensa, seguida de neutralitzadors (que són els encarregats de dissipar l'efecte dels gasos lacrimògens), primers auxilis, premsa i persones defensores dels Drets Humans.

Posteriorment, van sorgir les Mamàs de la Primera Línia, un col·lectiu de dones que va néixer en el Portal de la Resistència, a Bogotà, com a resposta a la violència policial i que es va convertir en un exemple que s'ha replicat en altres ciutats. En el marc de la protesta s'han creat les olles comunitàries, espais en els quals "al calor de la olla" es debaten accions a dur a terme i s'alimenta les persones manifestants, atès que en molts casos en les seves llars no tenen possibilitat de tenir un plat de menjar calent al dia. D'aquesta manera, **les olles comunitàries es converteixen al seu torn en un espai humanitari i en un exercici de resistència.**

"Ens diuen guerrillers i cap autoritat actua davant aquesta estigmatització"

Primera Línia

Portal de las Américas, batejat pels manifestants com a Portal de la Resistència

Les experiències “al calor de la olla” han suposat una manera de fer i resistir des de l’aliment, els primers auxilis, la guàrdia comunitària, l’art i la cultura. Han conformat una forma d’**apoderament juvenil** i de potenciació de profunditat democràtica quotidiana que ha adoptat múltiples exemples, com activitats esportives per a les nenes i nens del barri, o la creació de biblioteques i centres culturals en les instal·lacions dels Comandaments d’Atenció Immediata (CAI) policials recuperats durant les protestes, convertint-los en espais propicis per a la lectura, el diàleg, l’art i la memòria. Així, la solidaritat per alleujar la fam, però també el fracturat teixit social, s’han convertit en part essencial de les olles comunitàries per intercanviar coneixements i organitzar processos populars d’economia solidària, educació i treball comunitari.

Com que les Primeres Línies són grups heterogenis, els governs locals sostenen que és difícil establir un diàleg amb elles perquè no hi ha uns punts establerts a debatre ni unes portaveus amb qui negociar. A això se sumen les denúncies d’actes vandàlics. Aquestes circumstàncies afavoreixen que s’hagi produït una estigmatització i criminalització de les Primeres Línies.

Mentrestant, la joventut surt al carrer assegurant que no té res a perdre davant la **violència estructural** del país que no ofereix a les persones joves opcions per tenir una vida digna. Si bé és difícil establir un plec de demandes concretes, hi ha la denúncia global que existeix violència policial desproporcionada i la petició de cessament de la mateixa darrere l’alerta que llancen a la comunitat internacional: “Ens estan matant”.

Cali s’ha convertit en l’epicentre de les mobilitzacions juvenils per la intensitat de les protestes i per la repressió policial i militar. L’autodenominada Unió de Resistències Cali (URC) va emer-

gir com a agrupació dels 25 punts de resistència de la capital de la Vall del Cauca de la mà de joves de sectors empobrits per la desocupació i la falta d’oportunitats laborals i estudiantils.

Aquestes Primeres Línies s’estan gestant com un nou actor polític i social popular a la ciutat de Cali, i els joves que les conformen han estat un exemple de procés organitzatiu per reclamar, per la via del diàleg, aspectes com oportunitats d’accés a l’educació, renda bàsica, inserció laboral, distribució equitativa i participativa de la despesa pública, restricció de reelecció en corporacions públiques i millores en la salut pública.

“Cali s’ha convertit
en un laboratori
de guerra des
del 28-A”

Periodista

“No oblidin tot el
que està passant
aquí: cada mort,
cada desaparegut,
cada ferit.
Lluitin per nosaltres.
No es cansin”

Jove Primera Línia

Militarització de les ciutats

El president Iván Duque ha dut a terme una militarització del país que s'ha traduït en un augment de la tensió i la violència als carrers contra la població colombiana. La figura que s'ha utilitzat és la de l'**assistència militar**, segons la qual els soldats estan desplegats en les principals ciutats del país fins que cessin els disturbis.

El **decret 575** del 28 de maig que va entrar en vigor a principis de juny de 2021, va suposar una militarització dels territoris, en ordenar la substitució militar del poder civil en les zones més afectades pel Paro. Es tracta d'una pràctica que organitzacions socials consideren com un estat d'excepció i de commoció a escala local i que és contrària a la Constitució colombiana.

El decret 575 es va expedir el 28 de maig, el mateix dia en què es va complir un mes de les mobilitzacions i en què van ser convocades diferents accions en diverses ciutats del país, en una jornada en la qual va haver-hi enfrontaments entre la Força Pública i els manifestants. Cali va ser una de les ciutats més afectades pels fets violents i allà es van reportar 13 morts en el marc de les protestes. Posteriorment, el 24 de juliol, el Consell d'Estat va suspendre transitòriament el decret 575 en considerar que estava posant en risc l'exercici del dret a la protesta social.

Delegació catalana en el Portal de las Américas o Portal de la Resistència de Bogotà

La manera d'actuar de la Policia Nacional i de l'Exèrcit forma part d'una política definida en la qual existeix un ús excessiu i desproporcionat de la força, al que se sumen els agents infiltrats vestits de civil entre les manifestacions que, tal com s'ha vist en diversos vídeos, generen escenaris de confrontació.

"Amb el decret 575,
el Govern dóna
un tractament de
guerra al Paro"

Indepaz

Violència policial

A Colòmbia, la Policia Nacional està adscrita al Ministeri de Defensa, que depèn del president de la República, i la seva formació està orientada a la lluita contra la insurrecció armada, utilitzant aquestes mateixes estratègies davant la mobilització pacífica. La Constitució estableix que les Alcaldies són la màxima autoritat de la Policia i això ha originat que, a vegades, hi hagi discrepàncies de discurs entre el Govern nacional i els governs locals a l'hora d'admetre responsabilitats sobre la manera d'actuar de la Policia Nacional i del seu cos d'antidisturbis, l'ESMAD, encarregat del control de multituds.

Els testimonis de les protestes reiteren que hi ha un ús desproporcionat de la violència per part de policies i militars a través de **trets horitzontals**, i no en forma parabòlica, la qual cosa minimitzaria danys, i que aquests trets estan dirigits a la part superior del cos. A això se suma l'ús de projectils que contenen **perdigons, claus i objectes punxants**.

Diverses organitzacions de Drets Humans han documentat que hi ha hagut trets a menys de cinc metres, així com a persones desarmades i amb els braços enlaire. Entre els artefactes activats directament contra el cos de les persones manifestants figuren gasos lacrimògens, atordidores, bales de goma, perdigons i bales.

Els antidisturbis de l'ESMAD utilitzen les armes anomenades Venom per dissuadir les protestes. Es tracta d'un dispositiu que té 30 cartutxos de munició que dispara de manera indiscriminada i, entre les seves pitjors conseqüències, figuren les lesions oculars, incloses la pèrdua d'ulls.

Cal destacar que l'empresa espanyola Vimad Global Services distribueix munició per a les Venom. No obstant això, no hi ha constància sobre si aquesta companyia té vincles amb les Venom o amb altres armes que s'usen a Colòmbia. Sí que distribueix aquest material al Cos de Marines dels Estats Units i als governs d'Israel i Filipines, tal com explica en el seu catàleg, en el qual no esmenta Colòmbia.

El 4 de juliol de 2021, el Tribunal Superior de Bogotà va avalar l'ús de les Venom argumentant que és una de les armes menys letals que existeixen i que les autoritats en regulen el seu ús. No obstant això, famílies de zones residencials pròximes als llocs de les protestes han recollit documentació gràfica sobre l'arribada d'aquests projectils a les seves cases durant la nit, ocasionant desperfectes a l'immoble, persones ferides i afectacions psicològiques.

Etnocidi

Les comunitats camperoles, els pobles indígenes i la població afrodescendent han relatat que les seves lluites, resistències i demandes a l'Estat colombià són històriques, com també ho són la repressió i l'estigmatització a les quals són sotmeses, arribant al seu punt àlgid amb **l'assassinat de lideresses i líders**.

El moviment camperol i la seva reivindicació per la terra pateixen l'assetjament de l'ESMAD de diverses formes, com per exemple amb sobrevols intimidatoris d'helicòpters i descàrregues de bengales lumíniques. A Santander de Quilichao, en el departament del Cauca, la Delegació va rebre evidències, de la mà del Consell Regional Indígena del Cauca (CRIC), de les violències i assassinats comesos en el marc del Paro Nacional en el territori. Així mateix, les dades recollides sobre l'impacte en la població repri-

mida i la distribució territorial de les agressions corroboren el que les comunitats negres i afrodescendents emfatitzen: que **la neteja social i el racisme estructural** als quals es veuen sotmeses, s'han incrementat durant les protestes.

Els discursos racistes i classistes s'han perpetrat de forma acusada entre pobles originaris, comunitats afrodescendents i joves de sectors populars. L'informe sobre [“Afectacions al poble negre afrodescendent a Colòmbia en el marc del Paro Nacional”](#), realitzat per 13 or-

ganitzacions i centrat en Cali, subratlla la “violència policial i racisme sistèmic” contra les comunitats i, en el cas del Paro, contra els joves especialment, fins al punt que s'ha començat a utilitzar el terme d’“afrojuenicidi”, en una mobilització que consideren que ha tingut un “tracte de guerra” per part de l'Estat.

Reunió de la Delegació amb el Consell Regional Indígena del Cauca (CRIC) a Santander de Quilichao

Violència policial en xifres

La Delegació catalana va visitar Colòmbia dos mesos després de l'inici del Paro. Segons el butlletí informatiu del 30 de juny de la xarxa Defender la Libertad, durant aquests mesos va haver-hi **84 homicidis** de persones civils i **1.790 persones ferides** per l'accionar desproporcionat de la Policia Nacional, l'ESMAD i civils armats no identificats (84 casos de lesions oculars i 114 casos de persones ferides per arma de foc).

També es van registrar **3.274 persones detingudes**, moltes d'elles de manera arbitrària aplicant de manera generalitzada, indiscriminada i sense causa justificada la figura del trasllat per protecció. Segons dades de la Personeria de Bogotà, 75 persones seguien desaparegudes a dos mesos de l'inici del Paro.

“Vaig al Paro
perquè sóc dona i
mare, perquè vull
un canvi”
Poble Misak

En el mateix període es van comptabilitzar **298 agressions a persones defensores de Drets Humans** mentre realitzaven la seva tasca en Comissions de Verificació i Intervenció de la societat civil en les jornades de protesta social. Un total de **106 persones van ser víctimes de violències basades en gènere** exercides per la mateixa institució en contra de dones i població amb orientació sexual i identitat de gènere diversa, segons la Defensoria del Poble, entre els quals es van registrar 23 casos de violència sexual.

Violència sexual

En el marc del Paro Nacional s'ha detectat una pràctica sistemàtica de violència sexual basada en **gènere, orientació sexual i identitat ètnic-racial** associada a detencions per part de la Força Pública. Entre els fets registrats hi ha **tocaments, assetjament sexual verbal, amenaces amb violència sexual i violacions**.

Organitzacions feministes han explicat que una dona detinguda té més risc de patir una violació si és traslladada per un policia home. En aquest sentit, la possibilitat de patir vulneracions de Drets Humans en el marc d'una detenció per part de la Força Pública, és molt més elevada si les persones detingudes són del col·lectiu LGTBIQ+, indígena o afrodescendent.

Els col·lectius de persones LGTBIQ+ com Colòmbia Diversa, Caribe Afirmativo o la fundació GAAT subratllen que el menyspreu i les pràctiques vexatòries s'han aguditzat durant les detencions, amb episodis d'assetjament i amenaces constants, per la qual cosa denuncien que **no existeixen garanties perquè puguin exercir el seu dret a manifestació sense patir discriminació** i prejudicis excoents, a causa de l'homofòbia i la transfòbia que pateixen diàriament.

La campanya Defender la Libertad posa l'accent en les **violències sexuals cap a les dones i la població LGTBIQ+**, que "s'han convertit en objectiu de les violacions als drets humans per part de la Força Pública", tal com relata en l'informe "[El risc de defensar la llibertat als carrers](#)" del mes de juny. En concret, indica que les violències consisteixen en cops, agressions sexuals (sobretot tocaments indeguts en el marc de les detencions), violència psicològica que inclou l'assetjament sexual, fustigació, amenaces contra la integritat i la vida i l'ús de llenguatge obscè, acompanyat de missatges com que haurien de quedar-se a casa, no sortir als carrers, no alçar la veu i no qüestionar l'autoritat policial.

"Les dones i la joventut som molt vulnerables. No sabem a qui demanar garanties"
Consell Regional Indígena del Cauca (CRIC)

"Hi ha violències diferenciades cap a les dones i els cossos feminitzats, hem documentat tocaments i insults des del primer dia"
Caribe Afirmativo

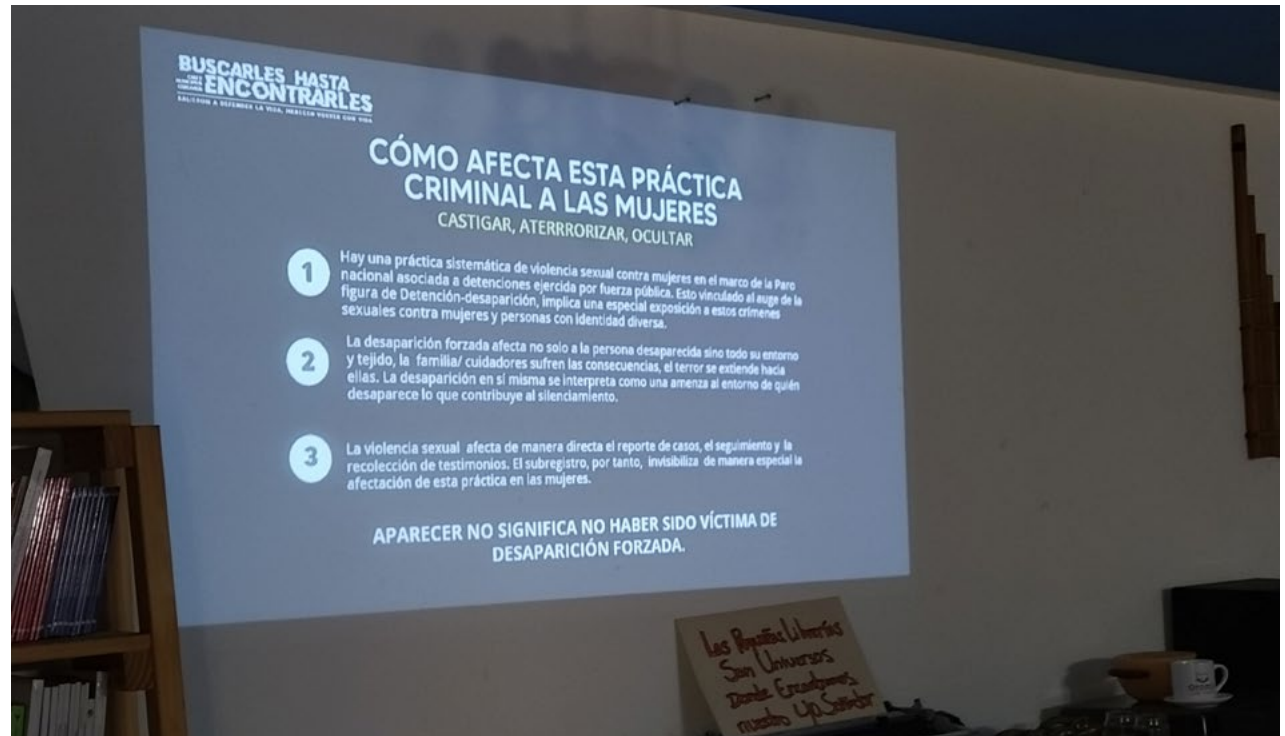
La Delegació va ser testimoni del relat de diverses víctimes d'aquests atropellaments per part de la Força Pública a Cali. Així ho van explicar en el marc de les trobades amb Escuela de Estudios Feministas (Esfémicas), Escuela Feminista Travesías por la Paz, Francia Marquez, Convergencia Afro, Isla en Vela, Kuna Luna, La Manada, Ruta Pacífica de las Mujeres, Santamaría Fundación, Twiyi estudio i Transempoderarte.

Desaparicions forçades

Durant el Paro Nacional, s'ha perpetuat el fenomen de la desaparició forçada sobretot a les ciutats, que afecta tant la persona desapareguda com el seu entorn social i familiar, creant un **clima de terror** que afavoreix el silenci i la no denúncia davant els tribunals.

L'article 165 del Codi Penal colombià estableix que una desaparició forçada és l'acció de "sotmetre una altra persona a la privació de la seva llibertat qualsevol que sigui la forma, seguida de la seva ocultació i de la negativa a reconèixer aquesta privació o de donar informació sobre el seu parador".

Per poder parlar d'un cas de desaparició forçada s'han de donar quatre condicions: privar de llibertat una persona, ocultar-la, no informar sobre el seu parador, i sostreure la persona de l'emparedament de la llei. Organitzacions i activistes

Reunió de la Delegació amb víctimes de violències sexuals en Cali

"Van començar a tocar-me i jo vaig començar a cridar. Jo forcejava perquè em deixessin. Em van pegar amb un pal. Un d'ells em va estrènyer. Em van trencar la camisa. El policia va continuar. Quan va acabar, em va agafar l'altre policia"

Víctima

"Els policies van començar a pegar-me i a fer-me cargol en els pits. Tota l'estona em deien terrorista"

Víctima

han documentat desaparicions forçades que obeeixen a un patró sistemàtic i que van lligades a **tortures, detencions arbitràries i homicidis**.

Per referir-se a les persones desaparegudes en el Paro, les autoritats sovint utilitzen la denominació de “persones no localitzades”, la qual cosa es considera com un eufemisme o un negacionisme de fets tan greus que violen els Drets Humans. A tall d'exemple, a principis de juny de 2021, la Fiscalia només va presentar tres denúncies per la comissió de delictes de desaparició forçada a la Comissió Interamericana de Drets Humans (CIDH), mentre que diverses organitzacions socials en parlen de més de centenars de casos.

La Fiscalia, la Comissió de Cerca de Desapareguts i la Defensoria del Poble van activar un “**Mecanismo de Búsqueda Urgente**” (MBU) per localitzar 572 persones i, quan faltaven per trobar desenes de persones, va concloure que segons les seves investigacions només en 4 casos es podia parlar de víctimes de desaparició forçada.

“**Si et detenen, crida el teu nom i el teu número de cèdula**”. Aquesta és una de les consignes que els manifestants proclamen davant l'auge de persones desaparegudes en el marc de les protestes als carrers colombians, ja que es compten per centenars el nombre de manifestants que no han tornat a veure, segons les xifres que manejen, per exemple, l'Observatori de Drets Humans de la Coordinació Colòmbia Europa Estats Units (CCEEU) i la campanya Defender la Libertad.

La Comissió Interamericana de Drets Humans (CIDH), l'Oficina a Colòmbia de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides i la Unitat de Cerca de Persones donades per Desaparegudes (UBPD), han urgint a la cerca i localització de les persones reportades com a desaparegudes durant les marxés.

Centres de Trasllat per Protecció

Les detencions en protestes són legals a Colòmbia en tres escenaris:

- > que la persona estigui en un estat d'alta excitació
- > que tingui una ordre de captura prèvia o
- > que la persona hagi comès un delictes flagrant.

En aquest sentit, l'article 155 del Codi de la Policia sobre com s'han de fer els desplaçaments al **Centre de Trasllat de Protecció** (CTP) assenyala que l'autoritat de policia que ordena i executa el trasllat ha d'informar la persona traslladada i el superior jeràrquic. La persona detinguda té dret a saber on va i amb quin motiu, així com a fer una trucada telefònica, tres aspectes que en el marc del Paro Nacional s'han incomplert de manera reiterada.

Amb aquestes pràctiques policials s'ha obert la porta a greus violacions de Drets Humans durant el Paro Nacional, i els denominats “trasllats per protecció” s'han convertit en una excusa per vio-

“Vaig començar a plorar i a cridar-li a la gent que si us plau em gravessin. Em van pujar a la camioneta. Vaig començar a cridar la meva cèdula, el meu nom. Cridava a la gent que m'anaven a desaparèixer, que em veiessin la cara”

Víctima

“No s'activen tots els mecanismes de cerca. La Fiscalia no està investigant, fa creuament d'informacions”

Taula sobre Desaparició Forçada

lentar les persones joves, que defineixen els CTP com a **centres de tortura clandestins**. En aquests espais hi ha càmeres, però només tenen accés a elles els policies, i denunciar els fets davant la Fiscalia i sense testimonis no ofereix suficients garanties a les víctimes, que acaben per no portar els fets als tribunals per temor i desconfiança.

Per dur a terme aquestes accions s'han utilitzat infraestructures de transport, com l'estació d'autobusos del Portal de las Américas de Bogotà, on s'ha denunciat la Policia per usar-la per cometre detencions, abusos sexuals i tortures. Així mateix, existeixen evidències que s'han usat establiments comercials com a centres de detenció il·legal i tortura per part de la Força Pública en els quals s'ha vetat l'entrada a defensors de Drets Humans. Entre ells, figuren el supermercat Éxito i el taller mecànic La Playa a la perifèria de Bogotà, i també hi ha constància del centre de reclusió transitori de San Nicolás a Cali.

"La defensa de
l'Acord de Pau
ens continua
costant la vida"
Líder camperol

Paramilitarisme urbà

El fenomen del paramilitarisme s'ha estès del camp a les ciutats i ha generat un impacte violent sobre algunes urbs, un fet que no s'havia conegut abans a les ciutats de forma tan generalitzada. **Aquesta situació és greu des del punt de vista de les garanties de no repetició**. Segons els tribunals de Justícia i Pau, els grups paramilitars han estat responsables de crims atroços com desaparició forçada, tortura i violència sexual.

L'accionar de grups paramilitars ha estat present a Colòmbia durant dècades en l'àmbit rural amb la complicitat, per acció o omissió, de la Força Pública i és ben conegut per comunitats camperoles, afrodescendents i indígenes. En aquest sentit, els representants d'aquests tres sectors asseguren que se sumen al Paro tant a les ciutats com en el camp per la defensa del dret a la vida i perquè hi hagi un canvi a Colòmbia en el qual les pràctiques paramilitars pertanyin al passat. Aquestes dinàmiques de violència i paramilitarisme han continuat esdevenint en l'àmbit rural malgrat la signatura de l'Acord de Pau.

Els grups paramilitars ataquen amb armes de foc les persones manifestants del Paro amb l'objectiu de crear terror i dissuadir la participació en les protestes, arribant a violentar no sols els qui exerceixen el seu dret a protesta, sinó

també brigades mèdiques, periodistes, juristes i persones defensores de Drets Humans, a més de persones que acudeixen per solidaritat aportant aliments o algun tipus de donació.

Les pràctiques paramilitars han proliferat de manera preocupant en les mobilitzacions socials de les ciutats, on es coneixen tres modalitats:

- > persones amb armes reglamentàries que es vesteixen de civils
- > civils acompanyats de la Policia que disparen a manifestants, com es veu en centenars d'imatges i vídeos que han difós mitjans de comunicació colombians i també a través de les xarxes socials
- > sectors adinerats que paguen persones perquè atemptin en contra de les persones manifestants.

Testimonis, entitats socials, comunitats camperoles, indígenes i afrodescendents, organismes oficials i periodistes han coincidit a assenyalar que en les manifestacions **s'han infiltrat grups de civils armats que han violentat protestes que inicialment eren pacífiques** per provocar escenaris de conflicte i violència intencionada.

En el marc de les mobilitzacions pacífiques del Paro Nacional, a la ciutat de Cali i en el departament de la **Vall del Cauca** la repressió ha es-

tat més intensa que en altres llocs del país. En aquestes zones la violència contra les comunitats i organitzacions camperoles, indígenes i afrocolombianes ha estat especialment cruenta. La violència racista que ha sofert la Minga indígena durant el Paro és una mostra de la **violència estructural que pateixen les comunitats indígenes i afrodescendents**. Prova d'això és l'atac de civils armats contra la marxa de la Minga el 9 de maig a Cali, en el qual van ferir una desena de persones.

El missatge que llancen des d'organitzacions pageses com ACVC, Ascamcat, Fensuagro i Marcha Patriòtica és el que si bé el Paro té una expressió majoritàriament urbana, **els camperols estan involucrats en aquest esclat social i participen de manera activa en les concentracions** perquè defensen el dret a la vida, la implementació integral de l'Acord de Pau i la

necessitat que hi hagi noves mesures econòmiques que disminueixin les desigualtats socials al país.

A Cali, on uns cinquanta joves de les URC van oferir a la Delegació catalana el seu testimoni amb la cara tapada per por a possibles represàlies, s'han succeït casos de **desplaçaments forçats de manifestants i de les seves famílies** que, després de rebre amenaces directes, han hagut d'abandonar la ciutat i amagar-se.

L'anàlisi de l'alcalde de Cali, Jorge Iván Ospina, és que "la situació dels joves indignats és delicada perquè arrossegueu problemes com la desescolarització i la manca d'habitatge" que es tradueixen en l'esclat social als carrers, però subratlla que en les barricades també hi ha "polarització política" i

alguns joves que instrumentalitzen el moviment més enllà de les reivindicacions legítimes i protagonitzen accions delictives.

Des de l'Ajuntament de Bogotà, afirmen que la majoria de les protestes en la capital colombiana són pacífiques, que no els consta que hi hagi morts ni ferits per arma de foc, que no existeix militarització, ni ús exacerbant de la força pública, i que si hi ha abusos policials, es tracta de casos comptats, desint així les informacions de les organitzacions de Drets Humans. L'alcalde de Bogotà, Claudia López, ha titllat directament les protestes de "vandalisme" a causa dels enfrontaments entre manifestants i Força Pública.

"El trasllat del conflicte de la zona rural a la zona urbana s'ha donat en connivència amb la Força Pública sense vergonya, sabent que els estan gravant"

Periodista

Reunió de la Delegació amb la Unió de Resistències Cali

CONCLUSIONES

La Delegació catalana a Colòmbia destaca la necessitat de garantir el dret a la protesta pacífica com un dels pilars de la democràcia, de trobar una solució negociada al conflicte basada en el diàleg i d'implementar l'Acord de Pau.

Després de l'anàlisi detallada de l'actual situació a Colòmbia, la Delegació conclou que:

- La Covid-19 ha evidenciat i ha augmentat els problemes estructurals que té Colòmbia en matèria de pobresa i desigualtat social.
- Les demandes del Paro són diverses i van des de la retirada llei tributària, la implementació de l'Acord de Pau, l'accés a una sanitat i una educació pública universals, les garanties per al dret a la protesta social, el respecte a la vida, la participació ciutadana, la sanitat, la seguretat alimentària o la reforma agrària fins a la renda bàsica garantida.
- Les mobilitzacions són pacífiques i les seves protagonistes, essencialment joves, estan sent estigmatitzades i criminalitzades.
- La resposta del Govern colombià davant les protestes del Paro Nacional respon a una lògica de guerra.
- Les persones defensores de Drets Humans, líders i lideresses socials i ambientals continuen sent perseguides des de la signatura de l'Acord de Pau el 2016.
- A Colòmbia no es garanteix el dret a protesta pacífica, pensament crític, oposició democràtica i d'informació, que són essencials en una democràcia madura.
- Els organismes de control de l'Estat són febles i no proporcionen acompanyament a les persones que denuncien violacions dels Drets Humans.
- El Govern ha dut a terme una militarització de les ciutats, a través del decret 575 del 28 de maig de 2021, que s'ha traduït en un augment de la tensió i de la violència.
- La Força Pública utilitza la violència de manera desproporcionada per dispersar les manifestacions pacífiques, encara que a Colòmbia existeixen protocols actius per a la protesta social.
- La repressió de la Força Pública té un fort component de racisme estructural contra la població afrodescendent i indígena.
- S'ha detectat una pràctica sistemàtica de violència sexual basada en gènere, orientació sexual i identitat ètnic-racial associada a detencions per part de la Força Pública.
- Els Centres de Trasl·lat de Protecció han estat escenari de detencions i pràctiques que són contràries als Drets Humans.

- Les desaparicions forçades han creat un clima de terror que afavoreix el silenci i la no denúncia per part de les víctimes davant els organismes oficials.
- El fenomen del paramilitarisme s'ha estès del camp a les ciutats i ha generat un impacte violent en el Paro.
- Els grups paramilitars ataquen amb armes de foc les persones manifestants amb l'objectiu de crear terror i dissuadir la participació pacífica en les protestes.
- Gran part dels motius pels quals es va iniciar el Paro continuen vigents, la qual cosa fa preveure que la situació s'allargarà en els pròxims mesos.
- Davant una democràcia feble i una violència continuada, la població continua reclamant millores de manera pacífica, resistent i resilient.
- L'Estat i tots els actors polítics i socials de Colòmbia han de comprometre's amb la no violència i prioritzar el diàleg social, o una sortida dialogada, amb la finalitat d'avançar cap a la reconciliació i la implementació integral de l'Acord Final.

RECOMANACIONS

Al Govern i a l'Estat colombians:

1. Respectar i garantir el dret a la protesta social, a la reunió pacífica i a la participació política per a tota la població a Colòmbia, i assegurar que la Força Pública cessa en les seves violacions de Drets Humans, especialment en el context de manifestacions ciutadanes.
2. Complir amb els estàndards internacionals en el marc dels Drets Humans, la protesta social i les manifestacions socials; amb inclinació als principis de legalitat, proporcionalitat i als protocols de l'ús legítim de la força.
3. Promoure una cultura de respecte a l'oposició i fomentar amb els funcionaris públics el deure d'abstenir-se de realitzar assenyalaments, estigmatitzacions o expressions que incitin a la violència contra les persones que participen en les protestes socials.
4. Cessar en la criminalització de la protesta i de les persones que participen o donen suport a les manifestacions.
5. Garantir l'exercici del dret a la llibertat d'expressió i el respecte de la independència i lliure funcionament dels mitjans de comunicació, així com la protecció de periodistes i comunicadors socials enfront d'amenaques i agressions.
6. Suspendre el decret 003 de 2021 que limita la definició de protesta pacífica i permet la intervenció de la Força Pública, i aprovar una llei que reguli el dret a la protesta a Colòmbia, d'acord amb el dictat per la Cort Suprema i d'acord amb els estàndards internacionals en la matèria.
7. Assegurar que la Defensoria del Poble compleix amb les seves funcions constitucionals i actua de manera autònoma i descentralitzada, protegint les víctimes d'abusos per part de la Força Pública.
8. Implementar el diàleg social incloent i recollir les demandes de la població civil a fi de generar polítiques públiques orientades a superar l'abandó institucional de la societat colombiana.
9. Respectar els Drets Humans i implementar el degut procés en els casos de judicialització i detenció de les persones que estan sent judicialitzades, com és el cas de les persones joves de les Primeres Línies.
10. Suspendre de manera definitiva el decret 575 del 28 de maig de 2021 amb l'objectiu de posar fi a la militarització de les ciutats.
11. Posar en pràctica de manera oportuna dispositius per a la prohibició efectiva de l'ús de la força letal, d'armes anomenades de persuasió, usades de manera arbitrària en les mobilitzacions socials i les manifestacions públiques.

12. Apartar la Policia Nacional del Ministeri de Defensa, a fi d'implementar en aquest cos una relació social efectiva, una cultura de pau i de respecte als Drets Humans orientada a preservar la seguretat ciutadana de tota la població.
13. Desmuntar l'ESMAD pel seu caràcter sistemàtic i reiterat en el mètode, ús d'armes, municions i forma en què s'exerceix el control en les manifestacions pacífiques, tant a nivell urbà com a nivell rural, la qual cosa ha esdevingut en greus violacions de Drets Humans des de la creació de l'esmentat esquadró.
14. Generar amb urgència un programa de reparació integral a les víctimes, amb especial èmfasi en els casos en què la Força Pública va incórrer en pràctiques d'ultratge, vexacions i violències sexuals com a mecanismes de tortura i càstig correctiu per l'exercici del dret a la participació; així com en els casos de mutilacions oculars per controlar les i els manifestants. Que s'asseguri que aquestes denúncies no queden en la impunitat.
15. Investigar de manera imparcial i immediata les denúncies de violacions de Drets Humans, incloses les agressions de la Força Pública a la població i incloses les violències sexuals basades en gènere, orientació sexual i racisme, així com sancionar els responsables a través de la justícia ordinària i en cap cas la militar, i reparar les víctimes i les seves famílies. Que s'asseguri que aquestes denúncies no queden en la impunitat.
16. Adoptar les mesures necessàries per prevenir i eliminar les situacions de discriminació, estigmatització i criminalització contra les persones per la seva identitat ètnic-racial, de gènere, situació migratòria o origen nacional.
17. Estructurar i implementar processos de capacitació i formació en Drets Humans, amb enfocament de gènere i ètnic-racial, dirigit a tots els cossos de seguretat de l'Estat, operadors jurídics i funcionaris públics.
18. Garantir mecanismes efectius d'accés a la justícia per a dones, noies, persones LGBTI víctimes de violència de gènere en el marc de les protestes socials.
19. Implementar de manera urgent, d'acord amb els protocols vigents, la sistematització de totes les persones víctimes, les que han estat mortes, ferides, detingudes i violentades, caracteritzant identitat i tipus de violència; alliberar de manera immediata les persones detingudes arbitràriament i que encara es troben privades de la llibertat; i desplegar accions per a la ubicació i aparició amb vida de totes les persones donades per desaparegudes i fer públics els resultats.
20. Restringir l'ús de la figura policial del trasllat per protecció i abstenir-se d'utilitzar-la de forma generalitzada en protestes i manifestacions.
21. Reconèixer el fenomen de les desaparicions forçades, i jutjar i sancionar els responsables, així com investigar el parador de les persones que segueixen reportades com a desaparegudes.
22. Prendre mesures efectives per desmantellar els grups paramilitars i parapolicials i les seves xarxes de suport.

A la Generalitat, a l'Ajuntament de Barcelona i als governs locals:

- 23. Prioritzar el diàleg vinculant amb la participació de tots els actors involucrats en el Paro Nacional i amb enfocament territorial per trobar una solució dialogada al conflicte i a les causes estructurals que van originar el Paro Nacional.
- 24. Prioritzar el diàleg efectiu com a única via per avançar cap a la reconciliació i la implementació integral de l'Acord Final.

- 25. Incrementar les iniciatives i els recursos orientats a la protecció de persones defensores i joves protagonistes del Paro a causa de la situació d'emergència, amb mecanismes tant dins com fora de Colòmbia.
- 26. Reforçar el Centre Català d'Avaluació d'Empreses amb l'objectiu d'establir criteris de Drets Humans en la contractació d'empreses per part de les administracions públiques.
- 27. Reforçar el suport de les administracions catalanes al desplegament dels Acords de Pau i fer pressió a les seves administracions homòlogues amb la mateixa finalitat.
- 28. Augmentar la cooperació internacional amb organitzacions de la societat civil que afavoreixin programes per a joves en situació de vulnerabilitat que incloguin accés a l'educació, serveis de salut i ocupació.
- 29. Activar les cooperacions catalanes perquè donin suport als moviments de joves que lluiten per un futur en pau i per a tothom a Colòmbia.

Al Parlament de Catalunya:

- 30. Crear un intergrup en el Parlament de Catalunya de suport a la implementació de l'Acord de Pau i a la promoció i protecció dels Drets Humans a Colòmbia.
- 31. Promoure la creació i participar en un grup interparlamentari integrat per diputades i diputats de diferents parlaments autonòmics de l'Estat espanyol, del Congrés dels Diputats i del Parlament Europeu de suport a la implementació de l'Acord de Pau i a la promoció i protecció dels Drets Humans a Colòmbia.
- 32. Impulsar mecanismes de suport a les persones de les mobilitzacions socials a Colòmbia en forma de suports i iniciatives parlamentàries i de declaracions institucionals per assegurar el dret a manifestació i el compliment dels Drets Humans.

Al Gobierno de España:

33. Suspènre la venda d'armes espanyoles a Colòmbia, en virtut de l'article 6.3 del Tractat sobre el Comerç d'Armes sobre prohibicions de transferències d'armes.
34. Acabar amb el secretisme sobre la venda d'armes, modificant o revocant l'acord del Consell de Ministres del 1987 sobre les actes de Junta Interministerial per al Comerç i Control del Material de Defensa i Tecnologies de Doble Ús (JIMDDU).
35. Abstenir-se de contribuir al finançament de sectors i empreses que atempten contra els drets fonamentals, incloses aquelles que estigmatitzen la protesta i promouen la repressió violenta.
36. Reforçar el suport de les administracions espanyoles al desplegament dels Acords de Pau i fer pressió a les seves administracions homòlogues amb la mateixa finalitat.
37. Augmentar la cooperació internacional amb organitzacions de la societat civil que afavoreixin programes per a joves en situació de vulnerabilitat que incloguin accés a l'educació, serveis de salut i ocupació.
38. Activar les cooperacions espanyoles perquè donin suport als moviments de joves que lluiten per un futur en pau i per a tothom a Colòmbia.
39. Exigir públicament i en el diàleg bilateral amb el Govern colombià, el respecte als Drets Humans abans, durant i després de les protestes, i secundar políticament i econòmicament la implementació integral de l'Acord de Pau.
40. Revisar els mecanismes de sol·licituds d'asil amb la finalitat d'augmentar la protecció a les persones sol·licitants quan existeixi un perill per a la integritat física i aplicar l'article 38 de la Llei d'Asil per promoure el procés des de l'Ambaixada.

Al Congrés dels Diputats:

41. Reforçar el control parlamentari sobre el Govern en matèria de transparència d'exportacions de material armamentístic, perquè se sotmetin a un control parlamentari més gran.
42. Impulsar una reforma legislativa amb la finalitat d'acabar amb el secretisme sobre el comerç d'armes i sobre les empreses implicades.
43. Dinamitzar i fer operatiu i eficaç el ja existent Intergrup del Congrés i del Senat de suport al procés de pau a Colòmbia.
44. Promoure la creació i participar en un Grup Interparlamentari integrat per diputades i diputats de diferents parlaments autonòmics de l'Estat espanyol, del Congrés de Diputats i del Parlament Europeu, de suport a la implementació de l'Acord de Pau i a la promoció i protecció dels Drets Humans a Colòmbia.
45. Garantir l'observació electoral internacional per part de partits polítics participants en la delegació de cara a les eleccions de 2022.

Al Consell Europeu i al Parlament Europeu:

- 46. Activar la clàusula democràtica de l'Acord Comercial Unió Europea-Colòmbia.
- 47. Suspènre la venda d'armament militar i material antidisturbis a Colòmbia en virtut del criteri 2 del Codi de conducta de la UE sobre exportació d'armes i respecte dels Drets Humans al país de destinació final.
- 48. Abstenir-se de contribuir al finançament de sectors i empreses que atempten contra els drets fonamentals, incloses aquelles que estigmatitzen la protesta i promouen la repressió violenta.
- 49. Establir criteris rigorosos de transparència perquè els fons de cooperació i inversió no es destinin a episodis de violència i repressió, i garanteixin el compliment de l'Acord de Pau.
- 50. Exigir públicament i en el diàleg bilateral amb el Govern colombià, el respecte als Drets Humans abans, durant i després de les protestes, i secundar política i econòmicament la implementació integral de l'Acord de Pau.
- 51. Augmentar el suport a les organitzacions de la societat civil i a les entitats defensores i defensors de Drets Humans.

COMPROMISOS

Després de la tasca d'observació internacional per comprovar in situ els fets i denúncies realitzades des d'organitzacions i moviments socials, i conscient de la responsabilitat internacional del conflicte colombià, la Delegació catalana considera necessari establir una sèrie de compromisos:

- L'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya es comprometen a estudiar, a causa de la situació d'emergència de persones defensores i joves protagonistes del Paro, possibles vies per incrementar les iniciatives ja existents orientades a la protecció.
- L'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya es comprometen a donar continuïtat als esforços enfocats en la implementació de l'Acord de Pau i l'apoderament social.
- Els grups parlamentaris es comprometen a articular esforços per crear un intergrup en el Parlament de Catalunya de suport a la implementació de l'Acord de Pau i a la promoció i protecció dels Drets Humans a Colòmbia.
- Els grups parlamentaris es comprometen a articular esforços per a crear i participar en un grup interparlamentari integrat per diputades i diputats de diferents parlaments autonòmics de l'Estat espanyol, del Congrés de Diputats i del Parlament Europeu, de suport a la implementació de l'Acord de Pau i a la promoció i protecció dels Drets Humans a Colòmbia.
- Les organitzacions socials es comprometen a donar continuïtat als esforços enfocats en la implementació de l'Acord de Pau i l'apoderament social.
- La Delegació catalana contempla la possibilitat de realitzar a curt o mitjà termini un nou viatge de seguiment a Colòmbia per continuar estrenyent llaços i donar compte dels avanços en els compromisos adquirits.

REUNIONS

Durant la seva estada a Colòmbia, la Delegació va mantenir trobades amb diferents representants d'organismes de caràcter social, polític i cultural, a les quals volem mostrar el nostre agraïment i reconeixement pel seu temps, dedicació i constància.

Les organitzacions que van atendre la Delegació catalana a Colòmbia són:

Organitzacions i moviments socials

> Asociación Agropecuaria de Productores Orgánicos y Agroecológicos de Colombia (ASAPROCOL)

> Asociación Campesina del Catatumbo (ASCAMCAT)

> Asociación Campesina del Valle del Río Cimitarra (ACVC)

> Asociación de Cabildos Indígenas del Norte del Cauca (ACIN)

> Campaña Defender la Libertad

> Caribe Afirmativo

> Central Unitaria de Trabajadores (CUT)

> Colectivo Orlando Fals Borda

> Colombia Diversa

> Comité DDHH Joan Tenorio

> Comité de Solidaridad con los Presos Políticos (CSPP)

> Comité Nacional del Paro

> Comité Permanente por la Defensa de los Derechos Humanos (CPDH)

> Congreso de los Pueblos

> Consejo Regional Indígena del Cauca (CRIC)

> Convergencia Afro Cali (Afrodes, Cadhubev, Mesa Afrojuvenil del Callado (Black Boro, el bonchine), Terranga Ker, Sindicato de

Profesores, Consejos Comunitarios Cali, Iglesia Agroanglicana, Iglesia Cristiana del Distrito de Aguablanca, Asogrovalle Asociación Chontaduro, Francia Marquez)

> Coordinación Colombia Europa Estados Unidos (CCEEU)

> Corporación para el Desarrollo Regional

> Escuela de Estudios Feministas (Esfémicas)

> Escuela Feminista Travesías por la Paz

> Esquema Feminista de DDHH

> Florecer

> Fundación GAAT - Grupo de Acción y Apoyo a Personas con Experiencia de Vida Trans

> Fundación para el Desarrollo y el Progreso "Suyana"

> Federación Nacional Sindical Unitaria Agropecuaria (FENSUAGRO)

Organismes de l'Estat i el Govern colombià

- > Fundación para el Desarrollo Rural Funder
- > Indepaz
- > Isla en Vela
- > Jóvenes de las Primeras Líneas
- > Justicia y Paz
- > Kuna Luna
- > La Manada
- > Las mujeres contamos
- > Las Viejas Verdes
- > Marcha Patriótica
- > Mesa sobre Desaparición Forzada de la CCEEU.
- > Movimiento Nacional de Víctimas de Crímenes de Estado (Movic)
- > Madres de las Primeras Líneas
- > Misión de Verificación de Cali
- > Misión de Verificación de la ONU en Colombia
- > Nomadesc - Asociación para la Investigación y la Acción Social
- > Pueblo ancestral Misak
- > Red Francisco Isaías Cifuentes (REDFIC)
- > Red Nacional de Mujeres
- > Revista Volcánicas
- > Ruta Pacífica de las Mujeres
- > Santamaría Fundación
- > Temblores ONG
- > Transempoderate
- > Twiyi estudio
- > Unidad de Búsqueda de personas desaparecidas
- > Unión de Resistencias Cali (URC)
- > Alcaldía de Bogotá. Subsecretari de Govern Camilo Acero
- > Alcaldía de Cali. Alcalde Jorge Iván Ospina
- > Comissió de Pau del Senat i la Cambra de Representants. Ángela María Robledo, Antonio Sanguino, María José Pizarro, Sandra Ramírez
- > Defensoria del Poble. Defensor Carlos Camargo
- > Parlamentàries i parlamentaris de l'oposició (Polo Democrático Alternativo, Colombia Humana, Comunes, Decentes)

Organismes de la comunitat internacional

- > Ambaixada espanyola a Colòmbia.
Ambaixador Marcos Gómez
- > Oficina de l'Alta Comissionada de l'ONU per als Drets Humans a Colòmbia. Alta comissionada, Juliette de Rivero
- > Oficina a Cali del Comissionat de Nacions Unides pels Drets Humans. Coordinadora, Beatrice Quadranti
- > Organització dels Estats Americans.
Secretaria general, Marta López

Altres

- > Arquebisbe de Cali, monsenyor Dario Monsalve
- > Canal 2

BIBLIOGRAFIA

"Acuerdo comercial entre la Unión Europea y Colombia y Perú" [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621834/EPRS_STU\(2018\)621834_ES.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621834/EPRS_STU(2018)621834_ES.pdf)

"Datos de protección internacional, aplicación del Reglamento de Dublín y reconocimiento del estatuto de apátrida" **Ministerio del Interior** http://www.interior.gob.es/documents/642012/13036726/Nota_avance_trimestral_datos_proteccion_internacional_2020_12_31.pdf/63075a16-2b2e-477e-8986-0c184bf7711c

"El riesgo de defender la libertad en las calles" **Defender la Libertad** <https://www.colectivodeabogados.org/wp-content/uploads/2021/07/1.-Informe-El-Riesgo-de-Defender-la-Libertad-en-las-Calles-2021.pdf>

Fundación para la libertad de prensa <https://www.flip.org.co/index.php/es/>

Informe "Afectaciones al pueblo negro afrodescendiente en Colombia en el marco del Paro Nacional 2021" **Renacientes** <https://renacientes.net/blog/2021/06/11/informe-afectaciones-a-pueblo-negro-afrodescendiente-en-colombia-el-marco-del-paro-nacional/>

"Informe de Temblores ONG, Indepaz y País a la CIDH sobre la violación sistemática de la Convención Americana y los alcances jurisprudenciales de la Corte IDH con respecto al uso de la fuerza pública contra la sociedad civil en Colombia, en el marco de las protestas acontecidas entre el 28 de abril y el 31 de mayo de 2021" http://www.indepaz.org.co/wp-content/uploads/2021/06/1-Informe-CIDH-Versio%CC%81n-Conjunta.final_.pdf

"Informe preliminar Misión de observación internacional por las garantías de la protesta social y contra la impunidad en Colombia" **SOS Colombia** <https://www.ccoo.es/117b83c170670e47fc6ed051ae721319000001.pdf>

"Informe preliminar Violación de DDHH en Colombia en el marco del Paro Nacional 2021 Misión de solidaridad internacional y Derechos Humanos" <https://www.colectivodeabogados.org/wp-content/uploads/2021/06/Mision-de-Solidaridad-Internacional-y-Observacion-de-DDHH-Informe-preliminar-03-06-21.pdf>

"La política del avestruz ¿Acabarán el Gobierno y los grupos parlamentarios con los secretos que matan? Análisis de las exportaciones españolas de material de defensa y otro material de 2020" **Amnistía Internacional** https://www.es.amnesty.org/fileadmin/user_upload/Contra_informe_armas_2020_DEF.pdf

"Líderes desprotegidos y comunidades indefensas" **Human Rights Watch** <https://www.hrw.org/es/report/2021/02/10/lideres-desprotegidos-y-comunidades-indefensas/asesinatos-de-defensores-de>

"Observaciones y recomendaciones. Visita de trabajo a Colombia" **Comisión Interamericana de Derechos Humanos** https://www.oas.org/es/cidh/informes/pdfs/ObservacionesVisita_CIDH_Colombia_SPA.pdf

"Pobreza monetaria y pobreza monetaria extrema" **Departamento Administrativo Nacional de Estadística** <https://www.dane.gov.co/index.php/estadisticas-por-tema/pobreza-y-condiciones-de-vida/pobreza-monetaria>

"Resolución defensorial No. 077" **Defensoría del Pueblo** <https://www.defensoria.gov.co/public/minisite/protestasocial/assets/resolucion-defensorial-077.pdf>

"Tratado sobre Comercio de Armas" **Naciones Unidas** <https://thearmstradetreaty.org/hyper-images/file/TratadosobreelComerciodeArmas/TratadosobreelComerciodeArmas.pdf?templateId=137280>

"Venta de armas a Colombia e Israel: curar por no haber prevenido" **Amnistía Internacional** <https://www.es.amnesty.org/en-que-estamos/blog/historia/articulo/venta-de-armas-a-colombia-e-israel-curar-por-no-haber-prevenido/>

TAULA CATALANA PER LA PAU I ELS DRETS HUMANS A COLÒMBIA 2021